

mgr Piotr Ziarkowski

AGH, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

Wydział Zarządzania, doktorant

piotrziarkowski22@gmail.com

STRATEGIE PODATKOWE JAKO NOWOCZESNE ZARZĄDZANIE FINANSAMI PRZEDSIĘBIORSTW

Wprowadzenie

W gospodarce rynkowej funkcjonują przedsiębiorstwa różnej wielkości, tj. mikro-, małe, średnie i duże podmioty, oraz zróżnicowanej formie organizacyjno-prawnej. Działają one w ramach określonej polityki fiskalnej państwa, która powinna być zharmonizowana z odpowiednimi dyrektywami Unii Europejskiej. Podatki będące jej głównym narzędziem, stanowią istotne obciążenie budżetu jednostek gospodarczych. Stąd też, przedsiębiorcy starają się wykorzystać strategie podatkowe w celu zminimalizowania ciężaru fiskalnego.

Celem niniejszego opracowania jest scharakteryzowanie wybranych strategii podatkowych będących narzędziem nowoczesnego zarządzania finansami przedsiębiorstw. W artykule dokonano analizy aktualnie dostępnych form opodatkowania podatkiem dochodowym oraz podatkiem VAT. Wykorzystanie eksperymentu symulacyjnego pozwoliło ukazać najbardziej optymalne rozwiązania dotyczące obciążeń fiskalnych jednostek gospodarczych.

1. Pojęcie i klasyfikacja wybranych strategii podatkowych

Aktualne przepisy prawa podatkowego stwarzają podatnikom możliwości zastosowania określonych strategii podatkowych. Przedsiębiorców cechuje naturalna skłonność, by płacić niższe podatki, bądź też uniknąć ponoszenia ich ciężaru¹. W literaturze przedmiotu zaprezentowanych jest wiele definicji strategii podatkowych oraz kryteriów ich klasyfikacji.

Pojęcie strategia podatkowa rozumiane jest jako reakcja podmiotów gospodarczych na opodatkowanie, która może polegać na²:

¹ J. Ickiewicz, *Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009, s. 147.

² M. Pietrasiewicz, *Polityka fiskalna*, Poltext, Warszawa 1998, s. 63-64.

- dostosowaniu się do podatku,
- podjęciu działań w celu przerzucenia podatku,
- zastosowaniu legalnych metod uchylania się od podatku,
- podjęciu prób mających na celu nadrobienie podatku; polegają one na obniżeniu jednostkowego kosztu produkcji, bądź powiększeniu sprzedaży, celem zwiększenia efektywności produkcji oraz złagodzenia poniesionych obciążeń fiskalnych,
- zaprzestaniu prowadzenia działalności stanowiącej przedmiot opodatkowania,
- nielegalnym uchylaniu się od podatku.

S. Zarębski definiuje strategię podatkową, jako „*zbiór podstawowych decyzji przedsiębiorstwa, które służą redukcji ich obciążenia podatkowego w celu poprawy pozycji rynkowej podmiotu gospodarczego*”³. Zaprezentowana powyżej definicja ukazuje różnorodność kryteriów klasyfikacji strategii podatkowych. Można tu wyróżnić np. moment wprowadzenia strategii oraz liczbę zawartych w niej podatków, a także czas funkcjonowania zastosowanych strategii.

Według J. Ickiewicz strategia podatkowa to działania oraz decyzje podejmowane przez podatników, mające na celu obniżenie obciążeń fiskalnych, zapobiegnięcie podwójnemu opodatkowaniu, czasami uniknięciu ponoszenia obciążeń podatkowych, bądź przesunięcie w czasie ich płatności⁴.

Biorąc pod uwagę kryterium czasowe, strategii podatkowe można podzielić na⁵:

- strategii długookresowe,
- strategii krótkookresowe.

Dokonanie wyboru strategii krótkookresowej lub długookresowej zależne jest od wielu czynników, m.in. stabilności przepisów podatkowych. W praktyce strategia krótkookresowa ma zastosowanie w przypadku podatników uzyskujących dochody z tytułu np. umowy zlecenia, umowy o pracę. Z kolei, strategia długookresowa wykorzystywana jest przez przedsiębiorstwa.

Uwzględniając kryteria przedmiotowe, strategii podatkowe można sklasyfikować jako:

- strategii dochodowe,
- strategii kosztowe,

³ S. Zarębski, *Opodatkowanie przedsiębiorstw usługowych*, [w:] B. Filipiak, A. Panasiuk (red.), *Przedsiębiorstwo usługowe. Ekonomika*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 205.

⁴ J. Ickiewicz, *Niektóre strategii podatkowe i paropodatkowe jako specyficzne źródło i formy finansowania małych przedsiębiorstw*, [w:] A. Bogus, M. Wypych (red.), *Harmonizacja rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw w skali narodowej i europejskiej*, Difin, Warszawa 2007, s. 441-449.

⁵ J. Ickiewicz, *Obciążenia fiskalne...*, op. cit., s. 148.

- strategię polegające na wyborze formy organizacyjno-prawnej działalności,
- strategię związane z wyborem formy opodatkowania w podatku dochodowym,
- strategię obejmujące podatki pośrednie.

Strategia dochodowa związana jest z minimalizacją dochodu stanowiącego podstawę opodatkowania. Legalnym przejawem omawianej strategii jest skorzystanie z zaoferowanych przez system podatkowy ulg i zwolnień, np. obowiązująca od dnia 1 stycznia 2016 roku ulga badawczo-rozwojowa.

Według J. Ickiewicz istota strategii kosztowej polega na kształtowaniu kosztów uzyskania przychodów w taki sposób, aby w wyznaczonym okresie zminimalizować wysokość zobowiązania podatkowego. Z tak sformułowanej definicji wynika, że strategia ta może polegać na minimalizowaniu lub maksymalizowaniu kosztów uzyskania przychodów w danym czasie. Strategia kosztowa obejmuje również minimalizację kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów. Jednym z kluczowych elementów strategii kosztowej jest wybór metody amortyzacji środków trwałych. Dla celów podatkowych przedsiębiorcy mogą amortyzować majątek trwały metodą liniową, degresywną, według indywidualnych stawek lub też w przypadku środków o wartości niższej bądź równej 3 500,00 zł dokonać jednorazowego odpisu amortyzacyjnego w miesiącu oddania środka trwałego do użytkowania bądź w miesiącu następnym⁶.

Strategia związana z wyborem formy organizacyjno-prawnej związana jest z dużymi jednostkami organizacyjnymi, w których wypłacana jest dywidenda. Zawiązanie spółki komandytowej zamiast spółki kapitałowej pozwoli zapobiec podwójnemu opodatkowaniu zysku na poziomie spółki, a następnie dywidendy.

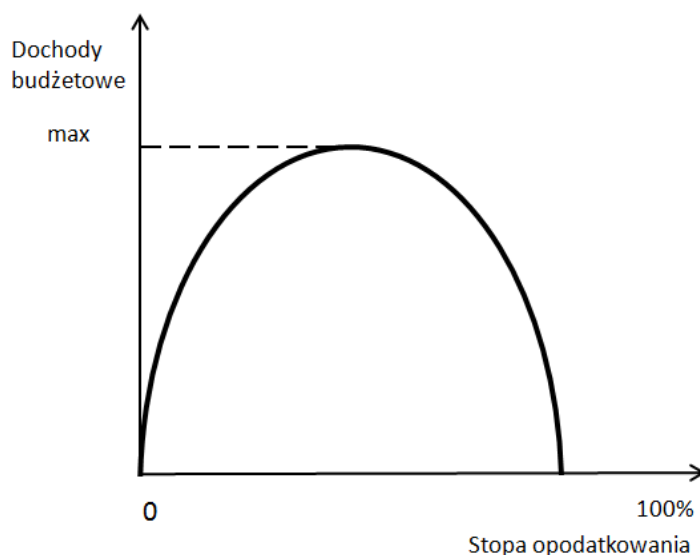
Po dokonaniu przeglądu aktualnej literatury przedmiotu, dla potrzeb niniejszego opracowania przez strategię podatkową należy rozumieć legalne oraz długofalowe działania i decyzje podejmowane przez podatników w celu zoptymalizowania obciążeń fiskalnych oraz poprawy pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim: wybór miejsca oraz formy prowadzenia działalności gospodarczej, wykorzystanie dostępnych preferencji podatkowych, wybór formy opodatkowania lub podjęcie decyzji o przeniesieniu działalności gospodarczej w inne miejsce bądź zaprzestaniu jej prowadzenia.

2. Oddziaływanie obciążeń fiskalnych na sytuację finansową przedsiębiorstwa i jego dalsze możliwości rozwoju

⁶ Ustawa z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1932, art. 16f ust. 3.

System fiskalny każdego państwa powiązany jest ściśle z problemem skutecznego opodatkowania. W praktyce gospodarczej istnieją granice opodatkowania, których przekroczenie wywołują ujemne skutki dla przedsiębiorczości. Przejawiają się one zmniejszeniem aktywności gospodarczej obywateli, rozwojem szarej strefy, przeniesieniem działalności gospodarczej do regionów o mniej restrykcyjnym prawie podatkowym. Z kolei, dla budżetu państwa zjawisko to wiąże się z mniejszymi dochodami⁷. Krzywa Laffera (rysunek 1) prezentuje zależność pomiędzy stawką opodatkowania a dochodem budżetu państwa z tytułu podatków. Wraz ze wzrostem stawki opodatkowania zwiększają się dochody państwa. Jednakże po przekroczeniu granicy skutecznego opodatkowania następuje ograniczenie aktywności gospodarczej przedsiębiorców, co skutkuje spadkiem wpływów budżetowych.

Rysunek 1. Krzywa Laffera

Źródło: opracowanie własne.

Przedsiębiorstwa z sektora prywatnego różnie reagują na zwiększenie obciążeń fiskalnych. Mogą one podjąć decyzję o naliczaniu i odprowadzaniu podatku, zastosowaniu strategii podatkowej, bądź w skrajnych przypadkach wycofać się z rynku lub unikać opodatkowania. Podmioty gospodarcze, które podjęły decyzję o legalnym opodatkowaniu działalności, starają się nadrobić obciążenia podatkowe lub podejmują próbę ich przerzucenia. Poprzez wykorzystanie drugiego sposobu, przedsiębiorcy starają się utrzymać rentowność na

⁷ M. Zieliński, *Finanse publiczne*, [w:] H. Zadora (red.), *Finanse i bankowość w gospodarce rynkowej*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2004, s. 94.

zadawalającym poziomie. Z uwagi na charakter podatków pośrednich, bardzo często są one wliczane w cenę towarów i usług, co przyczynia się do wzrostu cen sprzedaży, wywołując spadek popytu na oferowane dobra, następstwem czego jest zmniejszenie przychodów ze sprzedaży⁸. Dla rentowności nie pozostaje obojętne przeniesienie całego ciężaru opodatkowania na nabywców. Poprzez wliczenie w cenę wzrastających podatków, przedsiębiorstwo obniża realne dochody swoich klientów, co skutkuje spadkiem popytu na oferowane przez nie dobra do poziomu cenowej elastyczności popytu na produkty jednostki gospodarczej. Możliwości przerzucania podatków pośrednich zwiększają się wraz ze wzrostem monopolizacji rynku przy zachowaniu niskiego poziomu elastyczności cenowej popytu⁹. Należy podkreślić, że im trudniej podatnikom przerzucić podatki na kontrahentów, tym większa jest skłonność do unikania opodatkowania. Unikanie opodatkowania może przybrać charakter legalny, np. ulgi podatkowe, lub nielegalny, co wiąże się z problemem kreatywnej księgowości.

System podatkowy państwa, w którym funkcjonuje przedsiębiorstwo, ma istotny wpływ na podejmowane przez nie bieżące oraz długoterminowe decyzje. Obciążenia fiskalne determinują wysokość zysku netto będącego różnicą pomiędzy zyskiem brutto a podatkiem dochodowym oraz innymi obowiązkowymi obciążeniami. Zysk netto można podzielić na dwie pozostałe grupy. Do pierwszej z nich zaliczana jest dywidenda, będąca częścią zysku przeznaczoną do podziału pomiędzy właścicieli kapitału (udziałowców lub akcjonariuszy). Drugą grupę stanowi zysk zatrzymany, przeznaczony na finansowanie celów operacyjnych (krótkoterminowych) lub inwestycyjnych (długoterminowych). Powyższy proces określany jest mianem samofinansowania działalności gospodarczej. Zatrzymany zysk zwiększa wartość jednostki gospodarczej oraz jej dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania, np. kredytów.

Samofinansowanie działalności gospodarczej zyskiem zatrzymanym stawia przedsiębiorstwo w bardzo pozytywnym świetle. Świadczy ono o dobrej kondycji finansowej jednostki gospodarczej, co zwiększa jej wiarygodność i atrakcyjność wśród potencjalnych inwestorów; pragną oni minimalizować ryzyko oraz maksymalizować stopę zwrotu z zaangażowanego kapitału.

⁸ B. Kolanowska-Kowalska, *Polityka fiskalna*, [w:] B. Pietrzak, Z. Polański, B. Woźniak (red.), *System finansowy w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 662.

⁹ S. Owiak, *Finanse publiczne teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 188.

3. Forma organizacyjno-prawna jednostki a dobór strategii podatkowej

Przedsiębiorcy już w chwili powzięcia decyzji o rozpoczęciu prowadzenia działalności gospodarczej stosują strategie podatkowe poprzez dokonanie wyboru formy organizacyjno-prawnej przedsiębiorstwa oraz sposobu opodatkowania wygenerowanych przez nie dochodów. W tabeli 1 zaprezentowano liczbę przedsiębiorstw w Polsce (z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwo rolne) z podziałem na formę organizacyjno-prawną według stanu na dzień 29.02.2016 r.

Tabela 1. Liczbę przedsiębiorstw w Polsce (z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwo rolne) z podziałem na formę organizacyjno-prawną według stanu na dzień 29.02.2016 r.

Lp.	Forma organizacyjno-prawna	Liczba
1	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2 972 411
2	Spółki cywilne	286 795
3	Spółki z o.o.	388 748
4	Spółki akcyjne	11 399
5	Spółdzielnie	17 539
6	Przedsiębiorstwa państwowe	147
7	Ogółem	3 677 039

Zródło: opracowanie własne na podstawie raportu sporządzonego przez Główny Urząd Statystyczny.

Z danych zaprezentowanych w tabeli 1 wynika, że osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą jest najczęściej wybieraną formą organizacyjno-prawną. Przedsiębiorstwa o tej formie organizacyjnej opodatkowują wygenerowane dochody zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych. Przedsiębiorcy mogą wybrać jedną z dwóch dostępnych form opodatkowania, tj. na zasadach ogólnych oraz ryczałt ewidencjonowany, w tym karta podatkowa, jednakże jest ona zależna od wysokości obrotów oraz przedmiotu działalności.

W przypadku spółki cywilnej osób fizycznych oraz osób prawnych, podatnikami podatku dochodowego są jej wspólnicy, a nie sama spółka. Każdy ze wspólników odprowadza podatek od części przypadającego mu zysku.

Zawiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga zachowania formy aktu notarialnego. Dochody spółki podlegają opodatkowaniu zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych. Podstawę opodatkowania stanowią dochody pomniejszone o koszty uzyskania przychodów. Udziałowcy spółki korzystają z wygenerowanych przez nią zysków w postaci wypłacanej dywidendy. W przypadku spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością oraz spółki akcyjnej, występuje problem podwójnego opodatkowania – pierwsze na poziomie dochodów spółki, kolejne w momencie wypłacania dywidendy.

Utworzenie spółki komandytowej jest rozwiązaniem zapobiegającym problemowi podwójnego opodatkowania. Pierwszy ze wspólników to komandytariusz odpowiadający za zobowiązania spółki do wysokości wniesionej sumy komandytowej. Drugim wspólnikiem jest komplementariusz, biorący udział w zarządzaniu spółką oraz solidarnie odpowiadający za zaciągnięte przez nią zobowiązania. Każdy ze wspólników odprowadza podatek zgodnie z wybraną metodą opodatkowania oraz formą organizacyjno-prawną.

Powyżej przeprowadzona analiza wskazuje, że najkorzystniejszą formę organizacyjno-prawną dla podmiotów gospodarczych z sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw stanowi spółka komandytowa. Pozwala ona komandytariuszowi zoptymalizować ciężar fiskalny poprzez zapobiegnięcie podwójnemu opodatkowaniu zysków wygenerowanych przez przedsiębiorstwo.

4. Wybór formy opodatkowania podatkiem dochodowym

W zależności od formy organizacyjno-prawnej, przedsiębiorstwa opodatkowują swoje dochody zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych lub ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Opodatkowania na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych dokonują podatnicy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, będący¹⁰:

- spółką kapitałową (akcyjna, z ograniczoną odpowiedzialnością),
- bankiem komercyjnym,
- podatkową grupą kapitałową,
- spółdzielnią,
- jednoosobową spółką Skarbu Państwa,
- przedsiębiorstwem państwowym.

Osoby fizyczne uzyskujące przychody m.in. z: działalności gospodarczej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, działalności wykonywanej osobiście na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na miejsce wypłaty wynagrodzenia, podlegają opodatkowaniu według ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych¹¹.

¹⁰ Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1993, art. 1-1a.

¹¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1992.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą mogą dokonać wyboru jednej z trzech form opodatkowania:

- zasady ogólne, w tym progresja,
- opodatkowanie liniowe (proporcjonalne) ze stawką 19 %,
- opodatkowanie ryczałtowe, w tym, karta podatkowa oraz ryczałt od przychodów ewidencjonowanych.

Omawiane powyżej formy opodatkowania mogą wiązać się ze statusem małego podatnika, uprawniającym do wpłacania w sposób uproszczony zaliczek na podatek dochodowy. Zasady ogólne są powszechną formą opodatkowania; oznacza to, że każda osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą może w ten sposób odprowadzać podatek. Istota skali progresywnej polega na wzroście ciężaru opodatkowania wraz z przyrostem osiągniętych przez przedsiębiorstwo dochodów. Wszystkie zaistniałe zdarzenia gospodarcze rejestrowane są w podatkowej księdze przychodów i rozchodów. W ciężar kosztów ujmowane są wydatki poniesione na: zakup towarów, materiałów, energii, usług, wynagrodzenia, amortyzację środków trwałych itp. Rozchody poniesione np. na nabycie gruntów czy kary nie stanowią kosztów uzyskana przychodów. Ponadto, jeżeli uzyskane przychody netto za poprzedni rok obrotowy przekroczyły równowartość 1 200 000,00 euro, podatnik traci status małego podatnika, co wiąże się z brakiem możliwości kwartalnego wpłacania zaliczek na podatek dochodowy.

Zaletą opodatkowania liniowego jest niezmienność stawki opodatkowania w zależności od poziomu podstawy opodatkowania. Ta forma opodatkowania jest korzystna dla podmiotów gospodarczych, które przekroczyły pierwszy przedział skali podatkowej. Po przekroczeniu 85 582,00 zł, wysokość ciężaru podatkowego maleje. Wybór tej metody opodatkowania powiązany jest z szeregiem wad, m.in. brakiem kwoty wolnej od podatku, utratą możliwości korzystania z wielu ulg czy prawa do wspólnego rozliczania się z małżonkiem.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych jest formą opodatkowania dostępną również dla wspólników spółki cywilnej, jawnej oraz partnerskiej, a także dla osób wykonujących wolne zawody. Stawki ryczałtu zależne są od rodzaju działalności gospodarczej. Przedsiębiorcy niezatrudniający pracowników prowadzą ewidencję przychodów, wyposażenia, w tym środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Zastosowanie tej metody opodatkowania, wiąże się m.in. z utratą prawa do wspólnego rozliczania się z małżonkiem.

Najprostszą, a zarazem najrzadziej wybieraną formą opodatkowania jest karta podatkowa. W tej sytuacji przedsiębiorcy są zwolnieni z prowadzenia ewidencji księgowej

(ewidencji przychodów i kosztów). W przypadku zatrudniania pracowników – maksymalnie pięć osób, z wyjątkiem gmin o wysokiej stopie bezrobocia – konieczne staje się prowadzenie ewidencji zatrudnienia oraz przychodów pracowników. Tej formy opodatkowanie nie mogą zastosować podmioty świadczące usługi edukacyjne, gastronomiczne, sprzedaży paliw oraz pojazdów samochodowych. Stawki podatku zależą od rodzaju działalności gospodarczej, rozmiaru miejscowości, w której prowadzona jest działalność, oraz poziomu zatrudnienia. Główną wadą tej metody jest konieczność opłacania podatku w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo nie generuje przychodów.

W tabeli 2 zaprezentowano analizę podatkową poszczególnych form opodatkowania dla przedsiębiorstwa świadczącego usługi budowlane, które wygenerowało roczny przychód w wysokości 580 000 zł, poniosło koszty związane z prowadzoną działalnością gospodarczą – 398 000 zł (w tym ubezpieczenia społeczne 14 000 zł). Jednostka gospodarcza zatrudnia 3 pracowników.

Tabela 2. Analiza podatkowa poszczególnych form opodatkowania

Wyszczególnienie (wartości roczne w PLN)	Zasady ogólne (skala progresywna)	Zasady ogólne (podatek liniowy)	Karta podatkowa	Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	CIT
Przychód	580000,00	580000,00	580000,00	580000,00	580000,00
Koszty uzyskania przychodu	398000,00	398000,00	-	398000,00	398000,00
Podstawa opodatkowania	182000,00	182000,00	580000,00	182000,00	182000,00
Stawka podatku (w %)	14 839 zł 02 gr + 32% ndwyżki ponad 85 528,00 zł.	19	12 m-cy x 1 352 ¹²	5,5	19
Roczna wartość podatku	45710	34580	16224	10010	34580

Zródło: opracowanie własne.

Dane zamieszczone w tabeli 2 pozwalają wnioskować, że po przekroczeniu pierwszego progu skali podatkowej podatku dochodowego od osób fizycznych, opodatkowanie działalności gospodarczej stawką liniową zmniejsza ciężar fiskalny. Podatek CIT oraz podatek naliczony metodą proporcjonalną są równej wartości – 34 580 zł. Najwyższy ciężar fiskalny poniosłoby przedsiębiorstwo rozliczając się z Urzędem Skarbowym na zasadach ogólnych,

¹² Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24.10.2016 r. w sprawie stawek karty podatkowej, kwoty, do której można wykonywać świadczenia przy prowadzeniu niektórych usług z wyjątkiem świadczeń dla ludności, kwartalnych stawek ryczałtu od przychodów proboszczów i wikariuszy, obowiązujących w 2017 r., M.P. 2016, poz. 1120.

według skali progresywnej. W omawianym przypadku najbardziej optymalną formą opodatkowania jest ryczałt od przychodów ewidencjonowanych – 10 010 zł. Dodatkową korzyścią wynikającą z tej metody rozliczeń podatkowych jest brak konieczności prowadzenia skomplikowanej ewidencji księgowej.

5. Wybór formy opodatkowania podatkiem VAT

Dla każdego podmiotu gospodarczego wybór formy opodatkowania podatkiem VAT jest niezwykle istotny. Niesie on ze sobą zarówno korzyści, jak i niedogodności. Rozpoczynając prowadzenie działalności gospodarczej, przedsiębiorcy podejmują decyzję czy wybierają metodę kasowego rozliczania podatku VAT, czy też skorzystają ze zwolnienia podmiotowego z tytułu podatku VAT. Do najważniejszych korzyści wynikających ze zwolnienia podmiotowego z tytułu podatku VAT można zaliczyć:

- brak opłat ponoszonych w związku ze zgłoszeniem przedsiębiorstwa dla celów podatku VAT,
- brak obowiązku prowadzenia ewidencji sprzedaży i zakupów,
- brak obowiązku sporządzania deklaracji VAT.

Główną wadą zwolnienia podmiotowego z tytułu podatku VAT jest brak możliwości odliczania podatku VAT od dokonanych zakupów. Wiąże się to z konieczności zaliczania podatku VAT naliczonego w koszty produkcji, następstwem czego jest wzrost ceny sprzedawanych produktów, towarów lub usług. Sytuacja ta może przyczynić się do pogorszenia pozycji konkurencyjnej na rynku w odniesieniu do przedsiębiorstw będących podatnikami podatku VAT.

Przedsiębiorstwa mogą zrezygnować ze zwolnienia podmiotowego z tytułu podatku VAT poprzez złożenie oświadczenia Naczelnikowi Urzędu Skarbowego. Taka decyzja jest korzystna dla podmiotów, które z uwagi na strukturę sprzedaży opodatkowaną stawką 8% i zakupu o stawce 23% uzyskują nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym, planują rozwinąć działalność inwestycyjną, współpracują z przedsiębiorstwami żądającymi wystawienia faktury VAT pod rygorem zakończenia współpracy.

Wybór metody kasowej rozliczania podatku VAT jest możliwy dla małych podatników, tj. podmiotów, których przychód ze sprzedaży w poprzednim roku podatkowym nie przekroczył równowartości 1,2 mln euro. W metodzie tej obowiązek podatkowy powstaje z chwilą otrzymania całości bądź części zapłaty należności, jednak nie później niż 180 dni, licząc

od dnia wydania towaru lub wykonania usługi¹³. Strategia ta polega na wyborze sposobu rozliczania podatku VAT pomiędzy metodą kasową a zasadami ogólnymi, co wiąże się z różnym momentem powstania obowiązku podatkowego. Główną zaletą rozliczania podatku VAT metodą kasową jest możliwość poprawy płynności finansowej poprzez odroczenie terminu płatności podatku VAT do czasu otrzymania należności, maksymalnie o 180 dni. Wybór metody kasowej może powodować wiele trudności w prawidłowym rozpoznaniu obowiązku podatkowego. Dodatkowym utrudnieniem staje się konieczność analizowania przez kontrahentów otrzymanych faktur VAT-MP, dla celów prawidłowego ustalenia obowiązku podatkowego.

W tabeli 3 zaprezentowano symulację podatkową dla przedsiębiorstwa rozliczającego podatek VAT na zasadach ogólnych oraz korzystającego ze zwolnienia podmiotowego z tytułu podatku VAT.

Tabela 3. Symulacja podatkowa przedsiębiorstwa rozliczającego podatek VAT na zasadach ogólnych oraz korzystającego ze zwolnienia podmiotowego z tytułu podatku VAT

Wyszczególnienie	Zasady ogólne	Zwolnienie podmiotowe
Cena towaru (PLN)	40,50	40,50
VAT naliczony 23 % (PLN)	9,32	9,32
Cena zakupu towaru (PLN)	40,50	49,82
Marża (%)	30	30
Marża (PLN)	12,15	12,15
Cena sprzedaży netto (PLN)	52,65	61,97
VAT należny 23%(PLN)	12,11	-
Cena sprzedaży brutto (PLN)	64,76	61,97

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 3 nasuwa się wniosek, iż dla nabywcy będącego czynnym podatnikiem VAT, korzystniej jest dokonać zakupu towarów u sprzedawcy rozliczającego podatek VAT na zasadach ogólnych. Nabywca będzie miał prawo do odliczenia 23% podatku VAT, co spowoduje, że cena netto wyniesie 52,65 zł. Przedsiębiorca korzystający ze zwolnienia podatku VAT oferuje towary po cenie wyższej (9,32 zł) niż w analogicznej sytuacji, gdyby był czynnym podatnikiem podatku VAT.

¹³ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1649, art. 21 pkt. 1 ust. 2.

Podsumowanie

Obrana przez państwo polityka fiskalna ma znaczący wpływ na aktywność gospodarczą obywateli. Nadmierny fiskalizm przyczynia się do spadku przedsiębiorczości, rozumianej jako chęć zakładania przedsiębiorstw. Nowo utworzone podmioty gospodarcze dokonują wyboru formy opodatkowania podatkiem dochodowym i podatkiem VAT, który niesie ze sobą szereg następstw.

Przeprowadzona analiza podatku dochodowego wykazała, że po przekroczeniu pierwszego progu skali podatkowej podatku dochodowego od osób fizycznych, korzystne staje się prowadzenie rozliczeń podatkowych metodą liniową, co prowadzi do zmniejszenia obciążenia fiskalnego. Wybór metody kasowej w opodatkowaniu podatkiem VAT jest korzystny szczególnie dla nowo utworzonych przedsiębiorstw. Odroczenie terminu płatności podatku VAT skutkuje poprawą płynności finansowej małego podatnika. Skorzystanie ze zwolnienia podmiotowego w opodatkowaniu podatkiem VAT, niejednokrotnie może prowadzić do pogorszenia pozycji konkurencyjnej jednostki gospodarczej, z uwagi na konieczność zaliczania podatku VAT naliczonego w koszty zakupu.

Literatura

- [1] Ickiewicz J., *Niektóre strategie podatkowe i paropodatkowe jako specyficzne źródło i formy finansowania małych przedsiębiorstw*, [w:] Bogus A., Wypych M. (red.), *Harmonizacja rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw w skali narodowej i europejskiej*, Difin, Warszawa 2007.
- [2] Ickiewicz J., *Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009.
- [3] Kolanowska-Kowalska B., *Polityka fiskalna*, [w:] Pietrzak B., Polański Z., Woźniak B. (red.), *System finansowy w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- [4] Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24.10.2016 r. w sprawie stawek karty podatkowej, kwoty, do której można wykonywać świadczenia przy prowadzeniu niektórych usług z wyjątkiem świadczeń dla ludności, oraz kwartalnych stawek ryczałtu od przychodów proboszczów i wikariuszy, obowiązujących w 2017 r., M.P. 2016, poz. 1120.
- [5] Owsiak S., *Finanse publiczne teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- [6] Pietrasiewicz M., *Polityka fiskalna*, Poltext, Warszawa 1998.

- [7] Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1649.
- [8] Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1993.
- [9] Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t. jedn. Dz. U. 2015, poz. 1992.
- [10] www.stat.gov.pl.
- [11] Zarębski S., *Opodatkowanie przedsiębiorstw usługowych*, [w:] Filipiak B., Panasiuk A. (red.), *Przedsiębiorstwo usługowe. Ekonomia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- [12] Zieliński M., *Finanse publiczne*, [w:] Zadora H. (red.), *Finanse i bankowość w gospodarce rynkowej*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2004.

Streszczenie

Celem niniejszego opracowania jest scharakteryzowanie wybranych strategii podatkowych będących narzędziem nowoczesnego zarządzania finansami przedsiębiorstw. W artykule dokonano analizy aktualnie dostępnych form opodatkowania podatkiem dochodowym oraz podatkiem VAT. Wykorzystanie eksperymentu symulacyjnego pozwoliło ukazać najbardziej optymalne rozwiązania dotyczące obciążeń fiskalnych jednostek gospodarczych.